

Apunts de llengua

(publicat a *L'Heura digital* 52, 2 de juliol de 2013)

No tot cau bé

«Retiren el nou Astèrix en català per errades a la coberta» [Vilaweb, 14.10.2005]. Deixar ben acabat un producte demana esforços i comporta una tasca metòdica de revisió de la feina feta i també de coordinació. D'això, a les empreses en saben molt perquè l'economia mana. Si un fabricant de mobles – posem per cas – bada una mica i dona per bona una taula amb una pota més curta que les altres, se l'haurà de confitar o menjar amb patates, com es diu vulgament.

Doncs aquest exemple serveix també per a l'edició de textos, tant originals com traduccions. Un llibre és el resultat d'hores de feina lenta en una cuina on no solament hi ha el xef; per arribar al fruit final cal la intervenció d'una colla de personatges: l'autor, sovint l'il·lustrador, els correctors, l'editor... Encara que cadascú hagi fet la seva feina amb molta cura, un petit error final de coordinació pot representar un daltabaix per a la butxaca de l'empresari. Preveure que cal garantir la qualitat de la llengua que utilitzem denota que es vol treballar bé, cosa que serveix per a la producció de qualsevol producte.

Si teniu dubtes que això va així pregunteu-ho als de l'editorial Salvat, que van haver de retirar els 50.000 exemplars *defectuosos* del còmic *El cel ens cau al damunt* perquè hi havia dues errades greus a la portada. Sabeu què hi deia en el primer tiratge?

*El cel s'ens cau al damunt (2 espifiades en 1 frase)

Com que en català el verb *caure* no és **pronominal**, és incorrecte utilitzar la forma **caure's***. Pensem que el castellà sí que accepta el pronom en el verb *caer* (admet, doncs, la forma *caerse*); en el català col·loquial o de tertúlia s'ha estès la pronominalització d'aquest verb, i per això de vegades a la canalla *se li cauen les dents! Els nens usen el verb de manera inadequada per imitació.

Per exemple:

- Al Pau ahir li **va caure** la primera dent (i no pas ***se li va caure**).
- El detingut es va esverar i **va caure** (i no pas ***es va caure**).
- En Joan s'ha enfilat a l'arbre i **ha caigut** (i no pas ***s'ha caigut**).

- M'ha caigut el llibre a terra (i no pas ***se m'ha caigut**).
- Compte que no caiguis (i no pas ***et caiguis**).

Hi ha altres verbs de moviment en què també utilitzem erròniament la forma pronominal: *marxar*, *baixar*, *pujar* i *passar*, i també en el verb *callar*.

Per exemple:

- Els avis **han marxat** perquè ja estaven cansats (i no pas ***s'han marxat**).
- Nens, **baixeu** del sofà, que s'embruta (i no pas ***baixeu-vos** del sofà).
- Compte que no **caiguis** (i no pas ***compte que no et caiguis**).
- Quan **pugis** al tren, truca'm (i no pas ***quan et pugis** al tren).
- **Calla**, que vull sentir les notícies (i no pas ***calla't**, que vull sentir les notícies).

Els pronoms s'apostrofen entre ells i amb el verb. Tant si van al davant com al darrere del verb, **l'apòstrof ha d'anar al més a la dreta possible** de la combinació.

Per exemple:

- Aquesta feina **se't** fa una muntanya (i no pas ***s'et**).
- Si t'agrada, **emporta-te'l** (i no pas ***emporta-t'el**).
- **Se'ns** treuen del damunt (i no pas ***s'ens** treuen del damunt).

Per acabar, completem aquests apunts amb unes quantes frases relacionades amb el verb *caure*, un dels nostres protagonistes d'avui:

Caure tot bé a algú (ésser-li tot indiferent) / **Caure bé** (una peça de vestit, escaure) / **Estar per caure [o estar si cau no cau]** (estar a punt de desprendre's) / **Deixar caure una cosa** (dir-la en públic, per veure quin efecte fa) / **Deixar-se caure en un indret** (comparèixer-hi).

I recordeu que als nens **els cauen** les dents, no ***se'ls cauen**! I que per molts anys els angelets els deixin alguna cosa a sota del coixí!